

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Slægtsforskernes Bibliotek:
<http://bibliotek.dis-danmark.dk>

Foreningen Danske Slægtsforskere:
www.slaegtogdata.dk

Bemærk, at biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. Når det drejer sig om ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan du frit downloade og anvende PDF-filen.

Drejer det sig om værker, som er omfattet af ophavsret, skal du være opmærksom på, at PDF-filen kun er til rent personlig brug.

Efterretninger om Købstæderne og Amterne
indsendt i henhold til
oversekretærens skrivelse 6. april 1743
(Løbenr. 144) 1743-46 (Fyn, Århus, Ribe og Viborg Stifter) II -
Ellidshøj og Svenstrup sogne i Hornum Herred

Spørgsmål og svar til indberetningerne fra 1743:

- 1) Stiftets rette grænse i Nord, Østen, Sønder og Westen, og i hver Kant at Navngive de yderste Grændse Stæder hvad enten det er Egn, Bÿe, Gaard, Øe eller Vand.
Svar: Disse Sogner strekke sig i Nordøst og til Synden, som er længden 1½ Miil. Yderste Grændse fra Sunden er Kattevad, en liden Rende imellem Elleshøj og Støvring i Buderup Sogn. Yderste Grændse i Nord er Leere-Siiger i Svenstrup Sogn imellem Aalborg og Leere-gaarder
- 2) Dets Strækning i Lengden og Bredden, nemlig hvor mange Danske Miile der er fra et vest forommelte yderste Stæd fra Sønder til Nord og fra Øster til Væster.
Svar: Sognenes lengde er i lengden 1½ Miil og i bredden ungefær 1 Miil, da Elleshøj Sogn grændser paa Vestre Side til Gulbeck Bye i Hornum Sogn; Svenstrup Sogn til Tostrup i Sønderholms Sogn. Paa Øster side skilles Hornum Herret fra Flesckum Herret ved Aaen, som løber fra Schiølling Broe, forbi Buderupholm og alt Nør paa, hvor dend udgaaer med adskillige greene.
- 3) Stifftets Situation og almindelige Beskaffenhed, det er om det bestaar af fastland alleene eller af Øer tillige, om Landet er indskaaret med Fiorder, bugter og Viiger, og paa hvad Stæder, om igiennemskaaet af mange strømme, Aaer. Søer og Moradser, om det er jevnt eller Bimpet og Klippigt, om der er meget Skov og hvad Slags; Jordens beskaffenhed, om den er frugtbar eller ufrugt Bart; om Merre Kornlande end Enge og Moeser; om der ligger Jord udÿrchet og af hvad Gÿldig Aarsag; om der er mange Heeder, Hvor, hvor store, til hvad nytte de ere, og om de ei kand nytte bedre; om nogen Sÿnderlig Slags Jord findes i Amtet, hvor og hvortil det bruges, eller kand bruges; om der er Sandflugt eller flÿve Sand, om den er gammel og allerede har giort stor skade, om der er Giort nogen anstalt til at Dempe den.
Svar: Sognene bestaar af fast Land og ingen fiorde.
- 4) Det samme som N°. 3 om Amtet in Specie.
Svar: Ellidshøj Sogn bestaar af en liden Bye, hvortil hører een Gaard kaldet Rochild eller Annerup med god Eng og Høe-Biering, Ildebrand af heede og Moese, og paa dend Nordre Side 2de gaarde Bonderup af samme Beskaffenhed. Svenstrup Sogn bestaar af en Bye, som deles i 2de parter Sønder- og Nør Svenstrup ved Aaen, der løber igiennem fra Ridemans Mølle i samme Sogn, og løber under Svenstrup Broe lige Øster og Nør paa til Aalborg, i samme Sogn ligger og een Gaard kaldet Lyngberegaaard, saa og Norden Svenstrup nogle faae Gaarde kaldet Leere, lovlig Ager jord, men lidet Engbond, Heede til fornøden Ildebrand.

- 5) Hvad slags Korn i Amtet Voxer, i hvad Mengde, om meere end til Egen fornødenhed, og om der af kand selges og udføres.
Svar: Udi disse Sogner er jordens Dyrknings Maade saaledes: 1 Kiærver Byg efter Giøden, 2 Kiærver Rug og 2 Kiærver havre som er Maadelig efter Aærnes Beskaffenhed og ey meere, end neppe til Beboernes Fortæring.
- 6) Hvad slags Træfrugter, om i Over fladighed, til hvad fordeel.
Svar: Træ-Frugter er her ingen af.
- 7) Om Indvaanerne gjøre Salt til Egen og andres fornødenhed, paa hvad Stæder.
Svar: Salt ey heller, saasom Havet er langt fraliggende.
- 8) Om der er nogen Dÿre Hauger i Amtet, hvor og hvilche de største.
Svar: Ingen Dÿre Hauger.
- 9) Item Stutterier, hvor, og hvilche De rigtigste, til hvad fordeel.
Svar: Stutterier ingen, saasom ingen Herre-Gaarde er i Sognene.
- 10) Item Bie Hauger og andre saadanne Indretninger og til hvad fordeel de anvendes.
Svar: Biehauger ingen, Bønderne kand undertiden have et par Biestader, hvoraf de kand selge det lidet Honning til Aalborg.
- 11) Hvad slags Mineralia og Naturalia edel og u-edel, saa som Ertz, Steen, Marmor, Perler, Glas, Steen Kull etc., baade af Jorden og Haved falder, i hvad Qvantitet og Qvalitet og om nogen benÿtter sig der af.
Svar: Mineralia eller deslige vides her intet af.
- 12) Hvad slags Vildt, Fiirefoddet og Fugle, Vildt, om i stor mengde og hvilchet i største. Det samme om Insecter
Svar: Vilt er her lidet eller intet, saasom her findes ingen Skove. Haves ligeledes formedelst Egnens Skarphed gandske faae; Ulve som undertiden gjør temmelig Skade, og Ræve ligeledes.
Fugle Vilt falder her intet, eller gandske lidet af Agger- eller Uhr-Høns, faae Ænder, Svaner og Vild Giæs, saasom her er ingen Søer, Brokfugle etc.
Insecter da viides her af Hugorme, Staal-Orme, Tudser, Frøer, Fluer, Møgge, Oldenborrer, Bræmsen, Kaal-Orme, Faar-Kyllinger, Skarnbasser, Myrer, Møll Æderkopper.
- 13) Hvad slags Creaturer, tamme Dÿr, som før, og hvorpaa Indvaanerne meest legger Vind og har størst Fordeel af.
Svar: Af Tamme Creaturer har Bønderne formedelst Egnens Skarphed gandske lidet til Opfordring, saasom af Heste, Fæe og Faar Creaturer, som Huusmændene har deres meeste ophold ved.
- 14) Havets Producter, hvor i De bestaar, hvilche De fornemste; om De ret benÿttes, og hvor i den største og Vigtigste Fangst bestaar.
Svar: Fra disse Sogner er Havet langt bortliggende.

15) Om der er Miile Pæle over alt, eller hvor helst.

Svar: Miile Pæle findes paa Landeveyene baade til Hobroe og Wiborg fra Aalborg.

16) Hvorledes Luften og Veierlige Gemeenlig er beskaffen; Hvilchet der er frugtbarest og hvilchet skadeligst for Mennesker og Frugter

Svar: Norden og Vesten Vinde er her skadeligst og meest, og Synden Vind meest til Frugtbarhed.

17) Hvad slags Store Sÿgdomme meest er gieven i Landet, om De ere farlige, Smitsomme eller iche, saa og hvad slags entten og andet Landet giver fra sig, som kand være tienlig imod saadanne Sÿgdomme; om nogle beskÿnderlige urter og rare Vexter findes, og om noget er bekiendt om Deres Krafft og brug i Medicin, farverier etc.

Svar: En sterk Svaghed, som en Sprinkel Sygdom eller Feber har paa nogen Tiid grassered og eendeel bortdøde.

Urter eller deslige til Medicin nyttige Vexter, kiender dend gemeene Mand ikke, ey heller kand føre sig til nogen nytte, i fald de skulle voxte i Kornet.

18) Indvaanernes Egenskaber Inclination, og ungefærligen Tall; Hvor Ampts Kiøbstæds Døde og Føde i nogle af De sidste Aar. – Dernest behøves af Eet hvert Ampt, Een saa tilforladelig som fuldstændig forteignelse nemlig Navn og Tall.

Svar: Hvad Indvaanerne inclinerer til er deres Aggerdyrkning som de baade for dem selv og deres Hoverie maa meest ligge sig efter.

19) Paa alle Skove, Kongelige og Particuliere, Enhvers ungeferlige Størrelse Stræchning, Situation og Sort.

Svar: Skove, Kratter, eller deslige findes her ingen.

20) Paa alle Øer og Holme, store og smaae, Beboede og ubeboede , ingen undtagen, med Een Kort beskrivelse om eenhvers Bebyggede, form, Storhed, og beskaffenhed i anledning af den 3 Post, saa og hvor streche De ere Bebyggede, og om der kunde leve fleere, i fald Een eller anden Indretning skeede, eller Eet obstaculum blev borttaget

Svar: Holmer, Øer eller Fiorde ere her ey heller af.

21) Paa alle Fiorder, Deres udløb, Storhed og udbredelse paa Determinerte Stæder; Om Der ere Fiorder, Viiger og Havets indløb saaledes beskaffen, at De ved oversvømmelse skader Land Manden, eller at De ved Et Snevert indløb kunde Dempes og opskilles fra Havet, saa der blev tørt land.

Svar: Svar: Holmer, Øer eller Fiorde ere her ey heller af.

22) Paa alle Strømme og Aær, hvor Eenhver har sin oprindelse, Cours og udløb, og hvor mange minder hver større tager sig til og paa hvad stæd om De ere Fiskeriige, hvor meget, og af hvad slags Fisk; Om De have været, ere, eller kunde blive navigable, og om det var til nogen Provintzes Kiendelig Fordeel i fald slige Aær kunde besejgles med Baade.

Svar: Aær og Strømme, da er Schiølling Broe som Aæn løber under Nør paa forbi Buderupholm og Støvring i Buderup Sogn, og deles i 2 greene; Nord Øst løber til Haals Broe ved Lindenberg og saa Øster paa, og lige Nord paa med den anden Green forbi Rochilde og Meshøy, hvor dend gaar ud alt Nør paa Aalborg, med nogle Greene

imellem Svenstrup og Ferslef og Dal i Fleschum Herret, samme Aae skilles begge Herrederne Hornum og Fleschum Herreder fra hverandre.

- 23) Item paa alle Søer, store og smaae, om, og hvilche ere Fiskerige ey som før.
Svar: Er intet af melde om.
- 24) Paa alle heldst Merchværdige Kilder i Amtet, af hvad Natur de ere og hvor heldst de ere beliggende.
Svar: Er intet af melde om.
- 25) Item paa De største Bæcher og Moradser om der ere Kiær Eller Mooser, af det slags som kunde ved igiennem skaaren Vandrender udtøres og giøres til Ager eller Eng.
Svar: Er intet af melde om.
- 26) Paa alle Klipper, Bierge og Dale med hvis Remorgrable ved Denem findes.
Svar: Er intet af melde om.
- 27) Hvad andre Curiositeter og Merchverdigheder i Amtet findes og hvad besynderligt det har frem for De øvrige omliggende Ampter.
Svar: Er intet af melde om.
- 28) Paa alle Havne, Deres Beliggenhed, og hvilche ere De største og tryggeste.
Svar: Er intet af melde om.
- 29) Paa alle Told lose og lade Stæder med parkering om Deres beliggenhed og Distance fra den nærmeste Kiøbstad.
Svar: Er intet af melde om.
- 30) Paa alle Kongelige Slotte, med En kort Beskrivelse om Deres Størrelse og Beskaffenhed, paa hvad Stæd og hvor nær De paa De nærmeste Kiøbstæder ere beliggende.
Svar: Er intet af melde om.
- 31) Paa alle Herreder i Amtet item paa alle Tingstæder
Svar: Er intet af melde om.
- 32) Paa alle Ryttere, Districter, hvor af De Anstaar og hvilche Stykker deraf de er, eller tilforne har været henhørende til Amptet.
Svar: Er intet af melde om.
- 33) Om Vise Stæder i Eet andet Stifft Beliggende, hører under dette Stifft, Civile Jurisdiction og hvilche.
Svar: Er intet af melde om.
- 34) Ligeledes som under dette Stiffts Amtslige Jurisdiction henhører
Svar: Er intet af melde om.
- 35) Fortegnelse paa alle Overskrevne Baronier, Herre og Proprietaier, Gaarder og hvilche af De sidste er Stamhuuse, hvilche Familier tilhørende, Hvad slags Býgning der er paa Herre

Gaardene, om Gammel eller Nye, og om Mand ved af hvem den er Bygt om slige Stæder og Herre Gaarden have haft andre Navne tilforn, hvad de da i fordom tid er kaldede og naar Navnet er forandret.

Svar: Herre-Gaarde ere her i disse Sogne ingen af.

36) Navn og Tal paa alle Kircher og andre Publique Býgninger i hver Kjøbstad og Deres ungefærlige Beskaffenhed, med Eenhver Kjøbstads Vaaben eller Zignethe som trøches i rode Lach paa samme Fortegnelse med det Korte Beskrivelse, saa vel som om dets oprindelse og ælde.

Svar: Er intet af melde om.

37) Een kort Fortegnelse paa Gamle Konge Breve eller Privilegier som Eenhver Kjøbstad kand have i sit Archiv.

Svar: Er intet af melde om.

38) Om nogen Antiquiteter findes i Amtet, i hvad Sogn paa hvad Stæd etc., om der om viidne at nogen Auctor etz gr. olaus Wormuis eller andre Navn Skribenten kunde have meldet, om sligt er accurat eller hvad der udi kand være feýlet.

Svar: Er intet af melde om.

39) Een Fortegnelse paa De rareste Ord og Tale maader i Sproget der udi Amtet og Deres Betýdning i Andet brugelig Dansk, hvilche mand heller ýnsker vitløfftig end for kort.

Svar: Usædvanlig Talemaade: Hvons: Hvad, Aagen: Fremmed, Fornau, efternaun, formiddag, eftermiddag, Unnen: Middags Maaltid, Raa: hastig, Strag Veir: Deilig Veir.

40) Ligeledes Een Fortegnelse paa Nomina Propria, nemlig Mand og Qvindfolchs Navne, som ere ei andenstæds og overalt almindelig.

Svar: En Kone her i Sognene kaldet. Signe Mogensdatter, en anden Engel Nielsdatter.

Elleshøy d. 25 Janu. 1743, test Adam Levin Bloch (*Sognepræsten*)
